

Курумпо — велика скотарська округа на півночі Нью-Мексико. Це край соковитих пасовищ, де вигулюють незліченні стада, край високих гір, грімкотливих потоків, що впадають у річку Курумпо, від якої і походить назва місцевості. Могутнім володарем, чия свавільна влада простяглася на весь край, був тут старий сірий вовк.

Старий Лобо, або володар Лобої, як його називали мексиканці, був ватажком зграї сірих вовків, що спустошували долину Курумпо впродовж багатьох років. Усі місцеві скотарі та пастухи добре знали цього хижака. Кожні відвідини Лобо і його вірної зграї наганяли смертельний жах на тварин і викликали напад безсилої люті у їхніх господарів. Старий Лобо — справжній велетень — був надзвичайно дужим і хитрим звіром. Його нічне виття враз розпізнавали усі тутешні люди. Звичайний вовк годинами вив обіч пастушого табору, і ніхто на те не зважав, а коли луна доносила з ущелини могутнє виття старого ватажка, пастухів огортав неспокій: вони готувалися дізнатися вранці про нові безчинства сірої ватаги.

Зграя Лобо була невеликою. Я не міг зрозуміти чому. Звичаєм навколо такого виняткового в усьому звіра завжди збирається чималий гурт. Може, він сам не хотів збільшувати ватаги, а може, всіх відлякувала його аж надто лиха вдача. Без сумніву одне: протягом останніх років його панування у нього було лише п'ятеро підлеглих, кожен із яких зажив слави своїми величезними розмірами.

Особливо виділявся помічник Лобо, справжній гігант, але й він поступався перед ватажком силою і завзяттям.

Кожен член ватаги мав свою характерну рису. Одного красивого білого вовка мексиканці звали Бланкою². Гадали, Бланка — самиця, подруга Лобо. Інший вовк, рудої масті, відзначався нечуваною спритністю. Ходили чутки, буцім він легко наздоганяв прудконогоу і

антилопу. Життя вовків тісно перепліталось з життям скотарів, тим-то не дивно, що вони прагнули будь-що і якнайшвидше спекатися зграї. Кожен скотар ладен був віддати чимало молодих бичків за скальп бодай одного вовка з ватаги Лобо.

Тим часом сіроманці насолоджувалися полюванням, зневажаючи всі виверти мисливців. Вони ніби глузували з них, нехтуючи отруєною приманкою, і збирали й далі, принаймні останні п'ять років, данину зі скотарів Курумпо в розмірі однієї корови щодня. Таким чином, здобич зграї становила, за грубими підрахунками, щонайменше дві тисячі добірних голів. Застаріле поняття, що вовк завжди голодний і пожирає все поспіль, у даному разі не відповідало дійсності, бо ці свавільники були дорідні, вгодовані, ситі та ще й вередливі до харчу. Вони ніколи не торкалися тварини, що здохла сама або сконала в пошесть, гребуючи навіть тією, що її забив скотар. Свій вибір зупиняли на щойно зарізаній самими гладкій телиці, ласуючи лише найніжнішою частиною. Старою коровою чи бугаєм просто гидували. Відомо також, що вони не любили баранини, однак часто, розважаючись, загризали овець. Якось уночі, в листопаді 1893 року, Бланка і рудий вовк, охочі до таких забав, вигубили двісті п'ятдесят овець, навіть не скуштувавши їхнього м'яса.

За голову Лобо було призначено велику нагороду. Навмисно для нього розкидали кругом отруєне м'ясо, але він ніколи не схибив: завжди непомірно розпізнавав приманку.

Лобо боявся лише вогнепальної зброї. Він знав, що всі тутешні чоловіки носять із собою рушниці, тим-то ніколи не нападав на людину й всіляко уникав зустрічі з нею. Непорушним законом для

зграї був порятунок втечею, хоч би на якій відстані майнула людська постать. Звичка Лобо дозволяти вовкам жерти лише самими впольовану здобич не раз ставала їм у великій пригоді, а гострий нюх ватажка завжди визначав людський запах і давав їм можливість уникнути неминучої загибелі.

Якось один ковбой почув могутній клич старого Лобо. Покрадьки він наблизився до улоговини й побачив, що згряя оточила невелику череду корів.

Лобо сидів на пагорбі, а Бланка й решта вовків намагалися відбити від стада телицю, вибрану на обід. Але худоба згуртувалася в коло і виставила до ворога суцільний ліс рогів. Однак оборона не була щільною: кілька передніх корів, настрахані наскоками грізного суперника, рвалися досередини. Саме через цей злам в обороні вовкам вдалося поранити облюбовану телицю. Терпець Лобо урвався, з горла вихопилося глухе виття, він стрімголов помчав на череду. Очманіла від переляку череда сахнулася і розпалася навпіл. Лобо з розгону увірвався в розколину. Корови кинулися врозтіч, наче відламки розірваної вибухом бомби. Обрана жертва й собі рвонула бігти, але кількома стрибками Лобо наздогнав її, люто вп'явся в горло, і вгрузаючи в землю лапами, різко спинився. Від могутнього ривка телиця повалилася, задерши ратиці догори. Лобо теж перекинувся на спину, але миттю скочив на ноги. Згряя в лічені хвилини прикінчила нещасну телицю. Старий ватажок не брав участі в розправі. Він повалив жертву і всім своїм виглядом, здавалося, говорив: "Чому ніхто з вас не зробив так само, а лише марно гаяв час?"

Ковбой з голосним гиканням помчав на вовків, і ті кинулися навтьоки. Ковбой тут-таки посипав зарізану тушу стрихніном у трьох місцях і подався геть, упевнений, що згряя повернеться за здобиччю.

Наступного ранку, коли він прийшов поглянути на сподівані трупи, з'ясувалося, що вовки і справді ласували телицею, але перед тим старанно відокремили й викинули геть усі отруєні частини.

Страх перед ватагою Лобо дедалі зростав. Щороку винагорода за його голову підвищувалася, аж поки сягнула нечуваної суми — тисячі доларів. За людську голову, голову небезпечного злочинця, призначалася куди менша ціна.

Якось в ущелині Курумпо, приваблений обіцяною винагородою, з'явився техаський мисливець на ім'я Теннерей. Техасець був чудово споряджений для полювання на вовків: найновіші рушниці, добрі коні, зграя собак-вовкодавів. У рідному краї він зі своїми собаками винищив чимало вовків, тим-то не сумнівався: невдовзі відтята голова старого Лобо теліпатиметься на луці його сідла. Літньої пори, вдосвіта, він вирушив у путь. Незабаром голосний і радісний гавкіт собак сповістив, що вони натрапили на слід. За дві милі від ловця на видноті з'явилася зухвала зграя сіроманців. Почалися запеклі і тривалі гони.

Лобо повів свою зграю до найближчої гірської розколини, перетяв неглибокий струмок і втік від мисливця. Його ватага кинулася врозтіч, а за вовками розбіглися й собаки. Невдовзі вовча зграя з'єдналася. Частина собак лишилася далеко позаду, і вовки, скориставшись чисельною рівновагою, кинулися на переслідувачів і безжально знищили їх.

Увечері, коли Теннерей скликав собак, з'ясувалося, що вціліло тільки шестеро, з яких двоє були жорстоко скалічені. Мисливець зробив іще дві спроби заволодіти скальпом Лобо. Та жодна не увінчалась успіхом. В останній спробі загинув його найкращий кінь, який упав зі скелі й розбився. Зневірившись в успіху, ловець облишив полювання й подався до рідного штату. А Лобо й далі деспотично панував у краї.

Наступного року з'явилося ще два мисливці, сповнені надії на успіх. Кожен з них був твердо переконаний, що саме йому пощастить знищити знаменитого вовка.

Один сподівався досягти цього за допомогою особливої отрути, розкладаючи принаду новим способом, другий — канадець французького походження — теж мав намір ужити отруту, присмачивши її всілякими замовляннями. Канадець свято вірив, що тут не обійшлося без втручання нечистої сили, і він має справу з перевертнем, якого звичайними прийомами не позбутися.

Але всі отруєні принади, чари й магичні слова були безсилі проти осоружного свавільника.

II

Я не надто йняв віри розповідям ковбоїв, аж поки восени 1893 року випала нагода стрітися з сірим пронозою і вивчити його краще, ніж інші.

За кілька років до цих подій, коли іще був живий БінгоЗ, я частенько полював на вовків. Відтоді змінив заняття на інше, що прикувало мене до письмового столу і стільця. Мені dokonче потрібен був рухливий спосіб життя, тим-то, коли мій давній друг — фермер із Курумпо — запросив приїхати до нього і спробувати покласти край розбійницьким нападам сірої зграї, я погодився без вагань, радіючи можливості познайомитися з її ватажком.

Аби ліпше вивчити місцевість, я багато їздив верхи. Часом мій проводир показував на кістяк тієї чи іншої тварини, що на нім поприсихало сухе шкураття, й говорив: "Це його робота". Я зрозумів: шкода й думки вполювати Лобо в горах верхи на коні.

Лишалось єдине — капкани й отрута. Та нам бракувало достатньої кількості капканів, тим-то я вдався до отрути. Не описуватиму з усіма подробицями десятки хитромудрощів, на які я пускався, щоб обвести "вовка-перевертня". Годі було знайти таку суміш стрихніну, миш'яку, синильної кислоти, якої б я не випробував як отруту для Лобо. Годі було знайти такий сорт м'яса, якого б не підкинув цьому лиходію для приманки. Минали дні, а мої зусилля йшли нанівець. Старий пройдисвіт був хитріший.

Наведу один приклад, що свідчить про його надзвичайну кмітливість.

За порадою досвідченого мисливця, я розтопив трохи сиру з жиром свіжозарізаної молодшої телиці. Вариво навмисно готував у порцеляновій

посудині, м'ясо різав кістяним ножем, щоб не відгонило металом. Коли суміш заholола, я розрізав її на дрібні шматочки, поробив у кожному дірки, куди позасовував велику дозу стрихніну й ціаністого калію в капсулах, з яких не проникав запах, і позатикав отвори сиром. Пильнуючи всіх правил, я працював у рукавичках, змочених у теплій крові телиці, уникаючи й дихати на принаду. Потім уклав приманку у вимашчений кров'ю сирицевий мішок і погнав коня. За собою тяг на мотузці печінку й нирки забитої тварини. Миль через десять заходився розкидати приготовлені шматки отруєного м'яса щочверть милі, уникаючи торкатися до них руками.

Лобо з'являвся в цій місцевості на початку кожного тижня. Подейкували, ніби решту часу він вештається десь біля Сьєрра Гранде. В понеділок надвечір, коли ми саме лаштувалися від'їжджати, луна докотила басовите виття володаря краю. Один ковбой стурбовано сказав:

— Це він. Тепер побачимо, що буде.

На світанку мені нетерпеливилось взнати результати нашого маневру. Невдовзі я натрапив на свіжі сліди зграї сірих грабіжників. З-поміж усіх помітно виділявся відбиток Лобо. Відомо, що розмір сліду звичайного вовка — чотири з половиною дюйми, а відбиток лап старого ва—тажка сягав п'яти з половиною дюймів. Згодом я дізнався, що він важив сто п'ятдесят фунтів. Тим-то його сліди, хоч би як густо поцятковані іншими, легко відрізнити.

Зграя винюшкала принаду, яку я тягнув на мотузці, і погнала по сліду. Я переконався, що Лобо наблизився до першого шматка, обнюхав його і проковтнув. Я не міг стримати радості, що нуртувала в мені.

— Нарешті він упіймався! — вигукнув я.— Скоро я побачу його труп.

Я погнав коня і не відводив погляду від велетенських вовчих відбитків на закуреному шляху. Сліди вивели мене до місця, де я кинув другу приманку. Вона також зникла. Все в мені співало від радості.

Я був певен, що він таки упіймався, а може, ще хтось із його зграї.

Але широкий слід його лап не зникав. Я піднімався на стременах, роззирався довкіл, та ніде не бачив мертвого вовка. Я поїхав далі слідами і помітив, що зникла третя принада, а сліди сірого поганця не уривалися, вели до четвертої. Тут-таки я переконався, що він не ковтнув жодної принади, а ніс усі в пащі. Поскладав їх на купу і обгидив, висловивши таким чином своє зухвале

презирство до моїх хитрощів. Після цього він подався геть, ведучи за собою свою зграю, про яку так дбайливо піклувався.

Якось мені довелося стати свідком ще одного випадку, який виявив диявольську хитрість старого пройди.

Сіра зграя, охоча до розваг, різала овець, навіть не ласуючи їхнім м'ясом. Овець, як завжди,

випасали в отарі від тисячі до п'яти тисяч голів. На ніч їх заганяли в затишне місце. З кожного

боку отари на чатах стояв вівчар. Вівця — така дурноголова істота, що будь-яка дрібниця змушує

її тікати наосліп. Але вівці — тварини стадні, тож їхньою непохитною звичкою йти за ватажком

уміло користуються вівчарі, запустивши в отару кілька цапів. Вівці беззастережно визнають

розумову перевагу бородатих родичів і під час нічної тривоги гуртуються навколо них.

Одного разу вночі наприкінці листопада двох вівчарів збудив раптовий напад вовчої зграї. Вівці за

звичкою скупчувалися навколо цапів. Не дурні, не боягузи, бородані хоробро залишалися на

посту. Але мов на біду керував тим нападом не звичайний сіроманець. Як і вівчарі, старий

вовкулака достоту знав, що моральна сила отари — цапи. Він проскочив по спинах овець до їхніх

бородатих ватажків і миттю загриз їх. Перелякані на смерть вівці кинулися врозтіч.

Тижнями по тому мене стрічали й розпитували стурбовані пастухи, чи не бачив я часом овець із

тавром "ОТО". Майже завжди мені доводилося відповідати:

натрапив на п'ять чи шість трупів біля Діамантового струмка.

Або:

— Ні, але Хуан Мейра два дні тому бачив понад двадцять щойно зарізаних вовчою зграєю овець на Кедровій горі.

Нарешті прибули довгождані капкани. Я і та ще двоє мисливців тиждень, не шкодуючи сил, поралися з ними, аби їх поставити. Робили все, що, на наш погляд, могло сприяти успіхові. Наступного дня, коли я

поїхав оглянути капкани, тут-таки натрапив на сліди Лобо, що в'юнилися від одного пристрою до іншого. Сліди розповіли історію його нічних походеньок. Він шастав у темряві і, хоч капкани були ретельно замасковані, відразу викрив перший з них. Лобо наказав зграї зупинитися, а сам заходився розгрібати землю навколо, доки розкопав і капкан, і ланцюг, і колоду. Лобо перебігав від капкана до капкана і з кожним проробляв те саме. Невдовзі я помітив: старий проноза спинявся і збочував щоразу, помічаючи на дорозі якийсь підозрілий предмет.

Тоді у мене визрів новий план. Я розташував капкани у формі літери "Н". Замаскував їх уздовж обох боків стежки, а один поставив, мов поперечку для літери, посередині. Опливали дні. Я визнав, що вкотре мене спіткала невдача.

Лобо вільно біг стежкою і вже був між двома паралельними рядами капканів, як завважив "поперечку". Старий пройда зупинився саме вчасно.

Як він здогадався — не знаю. Певно, якийсь добрий звіриний янгол літав на дюйм над ним і охороняв від небезпеки, що чигала на нього. Лобо не збочив ні на дюйм уліво чи вправо, обережно, повільно позадкував, ставлячи кожну лапу в свій попередній слід, доки опинився в безпечному місці. Перегодом обійшов капкани з іншого боку і задніми ногами заходився загрибати землю, так що камінняччя і грудки летіли навкруг, аж поки механічні пружини спрацювали й заклацнулися.

Точнісінько так само він робив і в інших випадках. Попри всі мої хитромудрі виверти, Лобо ні разу не схибив, неухильно обминав небезпеку, розв'язуючи всі мої головоломки, й досі чинив би він свої спустошливі набіги, якби глибока прихильність до подруги не занапастила його, поповнивши іменем сіроманця довгий список героїв, що були нездоланні наодинці й загинули через необережність друга, якому сліпо довіряли.

III

Я не раз помічав, що у зграї Лобо не все гаразд. Скажімо, чому попереду слідів ватажка видно відбитки меншого вовка? Я не міг збагнути причини, та ось один ковбой мені сказав:

— Бачив їх сьогодні. Стрій порушує і відривається від зграї Бланка.

Отже Бланка — справді самиця. Жоден вовк-самець не дозволить собі йти попереду ватажка,

інакше накладе життям.

Це наштовхнуло мене на новий план.

Вовки мали за звичку підходити до кожної туші, що траплялася їм на шляху, навіть не маючи наміру їсти. Я сподівався, що ця їхня звичка стане мені в пригоді, хоча здогадувався, що Лобо розкусить мою хитрість з м'ясом і заборонить зграї наблизитися до нього, але я покладав великі надії на голову, яка мала цілком безневинний вигляд.

Наступного ранку я вирушив обстежити капкани. Яка радість! Земля навколо них була густо] поцяткована свіжими вовчими слідами, а місце, | де лежала голова з капканом, було порожнє. Побіжний огляд слідів переконав, що Лобо справді не дозволив зграї наблизитися до м'яса, але один, менший вовк, легковажно підій-шов понюхати голову, що лежала осторонь, і потрапив у сталеві лабети.

Ми подалися слідами і за мильо побачили цього горопашного вовка — Бланку. Завваживши людей, вовчиця наддала бігу, але голова і телиці, що важила понад п'ятдесят фунтів, і добряче їй заважала. Однак Бланка сильно випередила мого помічника, який ішов пішки. Ми перехопили її поблизу скелястого узгір'я: голова телиці міцно застрягла рогами між

камінням. Ніколи раніше не доводилося мені бачити такої красивої вовчиці. М'яка густа шерсть Бланки була срібно-сірого відтінку.

Вона обернулася, готуючись стати до бою" і завилала. Її голос був сповнений розпачу. Луна відкотила його далеко в гори. Неподалік з ущелини басовитим виттям озвався вірний Лобо. То був останній поклик Бланки: ми підступали ближче" біла вовчиця мала берегти сили, щоб боронитися. Невдовзі сталася неминуха трагедія" від згадки про яку мені стає моторошно. Кожен із нас накинув на шию приреченій тварині ласо і погнав коня в протилежний бік. Мотузки зашморгнулися, кров хлюпнула з горла Бланки, очі оскляніли, кінцівки витягнулися і знерухоміли. Ми поскакали додому" волочачи мертву вовчицю" і раділи, що завдали зграї Лобо першого смертельного удару.

Дорогою ми чули тужливе завивання. Старий ватажок блукав мов неприкаяний, сподіваючись знайти Бланку. Він-бо не хотів її кидати, але нічим не міг зарадити біді, порятувати; страх перед вогнепальною зброєю глибоко сидів у ньому.

Цілий день ми чули виття: у безнадійних пошуках вовчиці минав час. Я сказав одному з ковбоїв: — Тепер я певен, що Бланка була його подругою.

Надвечір Лобо став ніби наближатися до нашої ущелини: його виття чимраз ближчало. Як разюче воно змінилося. Войовничий клич воїна-звитяжця, хижу лютість і нескореність заступили відчай, горе і глибокий сум.

Лише проти ночі він, певно, знайшов місце, де сконала Бланка: протяжливий стогін вихопився з грудей Лобо. Від його скорботи хололо в серці. Я ніколи б не повірив, що відчуватиму таке гостре почуття жалю до нього. Суворі, стримані ковбої не уявляли, щоб вовк так гірко побивався. Лобо зрозумів, що сталося: земля на тому місці була скривавлена.

Він побіг слідами наших коней аж до ранчо мого друга. Що гнало його — жадоба помсти чи сподівання знайти там Бланку — не знаю. Принаймні частково відплатити за кривду йому вдалося. За п'ятдесят ярдів від воріт ранчо він напав на нашого сторожового собаку й роздер сердегу на шматки. Очевидно, Лобо приходив сам, на ранок я не помітив більше нічиїх слідів. Він знавісніло гасав навколо ранчо, втративши страх. Я чекав на це і понаставляв по всьому пасовиську багато нових капканів. Перегодом переконався, що він таки попався в один, але завдяки своїй могутній силі вирвався зі сталевих лещат. ,

Я був переконаний, що Лобо ганятиме довкіл, доки відшукає труп Бланки, тож усі зусилля спрямував на те, щоб покінчити з ним, перш ніж він угамується і назавжди покине місце. Я зрозумів, що припустився великої помилки, коли вбив білу вовчицю і не скористався нею як живою приманкою, тоді б мені вдалося заскочити Лобо тієї —таки ночі.

Я зібрав усі капкани — сто тридцять міцних сталевих вовчих пасток — і поставив їх | по чотири вздовж усіх стежок, які вели в ущелину. Кожен капкан окремо кріпився до колоди, а кожна колода в свою чергу окремо прикидалася землею. Маскуючи їх, я ретельно знімав дерен, клав його на полотно, щоб по закінченні роботи знову покласти на місце, аби старий вовк не помітив бодай найменшого сліду людини.

Коли капкани були надійно сховані, я протяг між ними труп бідолашної Бланки. Потім відтяв вовчиці одну лапу і наслідив нею над кожним капканом. Я вдавався до всіляких хитрощів і вживав усіх пересторог, аби забезпечити успіх.

Пізно ввечері я повернувся додому. Вночі мені чувся голос Лобо, але я не був того певен. Назавтра згуслі вечірні сутінки не дали мені об'їхати всієї північної частини ущелини і довідатися щось про старого ватажка. За вечерею один із ковбоїв сказав:

— Уранці худоба в Північній ущелині чогось страшенно ревла. Може, в капкан упіймалася якась звірина?

Лише пополудні наступного дня мені пощастило дістатися до вказаного місця, іще здалеку я побачив велику сіру тінь, що при моїй появі підвелася з землі, марно намагаючись метнутися кудись убік. Переді мною виріс сам Лобо, могутній володар Курумпо, міцно стиснутий сталевими лещатами.

Безталанний герой! Він ні на мить не припиняв пошуків своєї подруги, натрапив на її слід, сліпо, не роздумуючи кинувся вперед і потрапив у пастку.

Чотири капкани намертво стиснули в своїх сталевих обіймах чотири лапи звіра, а густа мережа слідів на землі свідчила про те, що худоба збиралася навколо переможеного кривдника, щоб поглузувати з нього, але близько підійти не наважувалася.

Два дні й дві ночі пролежав він прикутий і геть знесилився. Та коли я підійшов до нього майже впритул, звір підвівся, шерсть на ньому наїжилася. Востаннє я почув його могутній, оглушливий голос. Він завив, скликаючи своїх підданців. Але ніхто не озвався, не прибіг на поміч. І тоді він зібрав:останні сили й кинувся на мене. Марно. Кожен капкан важив щонайменше триста фунтів. Добо був безсилий"проти них.

Він скреготав могутніми іклами, кусаючи ненависні ланцюги, а коли я спробував торкнутися до нього рушницею, схопив її зубами і залишив на ній глибокі прим'ятини. Очі звіра потемніли від люті й ненависті, щелепи грізно клацали, але мене й коня, що тремтів від страху, годі було дістати., Лобо сильно виснажився від голоду й втрати крові і невдовзі знесилено впав на землю. Щось схоже на жалість ворухнулося у мене в грудях, коли я збирався вчинити з ним те, що він звично робив зі своїми жертвами.

—• Старий невгамовний свавільнику! Герою незліченних спустошливих набігів! — сказав я, звертаючись до нього.— За хвилину ти станеш купою мертвечини. Так буде справедливо! Ласо майнуло в нього над головою. ,

Але ватажка не так легко було обдурити. Перш ніж петля зашморгнулася в нього на шиї, він~ на льоту схопив її зубами, легко перекусив і кинув під себе.

— Звісно, я мав напохваті рушницю, але мені шкода було псувати його чудову шкуру. Тож я погнав коня до табору й повернувся з ковбоєм" і новим ласо. Ми кинули вовку цурпалок, який він міцно схопив зубами, і перш ніж Лобо встиг випустити його, наші ласо просвистіли в повітрі і упали йому на шию. Промінь життя поволі згасав в очах могутнього володаря Курумпо.

Я гукнув до свого помічника*.

—• Стривай! Захопимо його живцем і відвеземо до табору.

Лобо так знемігся, що ми легко просунули Йому в пащу товсту палицю" пообснювали щелепи міцним мотузччям і прив'язали до палиці. Палиця тримала мотузку, мотузка — палицю. Таким чином ми убезпечили себе від грізного звіра. Лобо вгамувався і байдуже позирав на нас, наче хотів сказати: ,

"Ваше зверху. Ви здолали мене. Тож робіть зі мною, що хочете!.. " Відтоді він перестав нас помічати.

Ми надійно зв'язали йому ноги. Лобо не загарчав, не завив, навіть не підвів голови. Хекаючи, ми ледве завдали вовка коневі на спину. Лобо дихав рівно й спокійно, мов уві сні. Очі знову стали ясними й чистими. Але на нас вони не дивились. Погляд його линув у далечінь, обіймав колишні володіння, де щасливилося йому та його грізній зграї.

Ми їхали поволі і незабаром дісталися до ранчо. Накинули на Лобо ошийник, сталевими ланцюгами прип'яли його до стовпа на пасовиську й розв'язали йому ноги. Тут я вперше ретельно оглянув вовка і переконався, що не можна сліпо вірити народним переказам про живих героїв. На шиї в Лобо не було золотого ошийника, а на плечах перевернутого хреста, який би свідчив про таємну спілку з дияволом. Зате на боці в нього я помітив широкий рубець — слід від ікла Джуни

— ватажка зграї вовкодавів Теннерея, який вона залишила, перш ніж Лобо загриз її.

Я поставив перед ним воду і м'ясо, але він навіть не повернув голови. Лежав нерухомо, жовтаві очі пильно дивилися на вхід в ущелину, в прерії, широкі й безкраї. Він не здригнувся й тоді, коли я доторкнувся до нього. Сонце сідало за обрій, а Лобо невідривно дивився в далину. Я сподівався, що вночі старий ватажок скликатиме свою зграю, 'навіть приготувався до цього. Але він уже кликав її в скрутну мить, і ніхто не прибіг на допомогу. Більше він кликати не схотів. Кажуть, лев, який позбувся сили, орел, що втратив волю, і голуб, котрого розлучили з подругою, гинуть від розбитого серця. Тож чи можна було сподіватися, що серце цього нескореного свавільця стерпить потрійний удар? Він втратив і силу, і волю, і подругу.

Коли зарожевів світанок, Лобо лежав так само спокійно, немовби спочивав. Але старий ватаг уже був мертвий.

Я зняв ланцюг з його могутньої шиї. Один з ковбоїв допоміг мені відтягти труп у повітку, де лежала й Бланка. Ми поклали Лобо поруч із нею, і ковбой сказав:

— Нарешті ти знайшов її. Тепер ви знову разом.

ПРИМІТКИ

1. Лобо — іспанською мовою "вовк".

2. Бланка — іспанською мовою "біла".

3. Бінго — герой оповідання Сетона-Томпсона "Бінго — історія мого собаки".

Переклад Л. Боженко